

TÜRKİYE’NİN İKİLEMİ

Aydınlık Gazetesi, 13 Kasım 2018

Yıldırım Koç

Türkiye’nin dış politikasında köklü değişikliklerin yaşandığı çok önemli bir süreçten geçiyoruz. Ancak bu süreçte Türkiye’nin dış politikasında ciddi yalpalamalar da yaşanıyor. Bir taraftan Atlantik sisteminden kopma eğilimi güçleniyor, diğer taraftan ABD ve AB ile ilişkilerde bazen küllenmiş ateşte yeniden canlanma eğilimleri görülüyor.

Ne oluyor?

Mesele yalnızca bir kişinin kaprisleri veya zaafı mı? Yoksa Türkiye’nin bir bütün olarak onyılların birikimiyle yaşadığı bir ikile mi?

Türkiye’nin 1946 yılından beri dahil olduğu Atlantik sisteminden kopması o kadar kolay mı? Bu süreçte hangi etmenleri dikkate almak gerek? Hangi eğilim başat; hangi olaylar, zayıflamakta olanın etkisi hâlâ devam eden kalıntıları?

ATLANTİK’TEN KOPMA DİNAMIĞI

Türkiye artık Atlantik sisteminden kopuyor. Bu süreç, bir kişinin iradesine bağlı değil. Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin temel politikalarında bir değişiklik söz konusu. Bir kayığın yönünü bir kürek darbesiyle çevirebilirsiniz. Ancak Türkiye Cumhuriyeti gibi büyük bir devletin temel politikalarının değişmesi, bir uçak gemisinin rota değiştirmesi gibidir; yavaştır.

Türkiye’yi Atlantik sisteminden koparan ana etmen, ABD ve AB emperyalizminin Türkiye’yi parçalama girişimleridir. Türkiye’nin devlet ve millet olarak bütünlüğünün korunmasının yolu, Atlantik sisteminden kopmasından ve güvenlik ihtiyacını Avrasya ile ilişkiler yoluyla karşılamasından geçmektedir. Bir dönem yalnızca anti-emperyalistlerin yaptığı bu değerlendirme, Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin temel politikası oldu. 1962 ve 1964 yıllarında ABD’ye duyulan güvende yaşanan büyük sarsıntının yerini günümüzde kopuş politikası aldı.

Türkiye’yi Avrasya’ya bağlayan ikinci etmen, enerji güvenliğidir. İhtiyacımız olan doğal gazı ve petrolü büyük ölçüde Rusya ve İran’dan temin ediyoruz. Dünyada yaşanan yeni saflaşmalarda, iç talebin karşılanmasında bu ilişki son derece önemli.

Üçüncü etmen ise, ithalatımız. Türkiye’nin ithalatında birinci sırayı Çin Halk Cumhuriyeti, üçüncü sırayı Rusya Federasyonu, yedinci sırayı İran almaktadır. Temel ithal mallarda da Avrasya ön planda.

ATLANTİK SİSTEMİNE DEVAM EDEN BAĞIMLILIK

Türkiye’nin Atlantik sisteminden kopmasını zorlaştıran ve uygulanan politikalarda yalpalanmalara yol açan etmenler ise şöyle sıralanabilir:

Türkiye’nin 467 milyar dolarlık dış borcunun tamamına yakını Atlantik sistemindeki ülkelere ve bunların etkisi altındaki Arap ülkelerinedir.

Türkiye’deki yabancı sermaye yatırımlarının çok büyük bölümü, Atlantik sistemi ve Arap ülkeleri kaynaklıdır. Türkiye’deki yerli şirketleri satın alanlar da aynı durumdadır.

Türkiye’nin ihracatında birinci sırayı Almanya, ikinci sırayı İngiltere, üçüncü sırayı Birleşik Arap Emirlikleri, beşinci sırayı ABD, altıncı sırayı İtalya, yedinci sırayı Fransa, sekizinci sırayı İspanya, dokuzuncu sırayı Hollanda ve onuncu sırayı da İsrail almaktadır. İhracat pazarlarımız bizi Atlantik sistemine bağlamaktadır.

Türkiye’ye gelen turistler içinde Rusya’nın ve Çin’in payı artıyor; ancak Avrupa’dan gelen turistler önemini hâlâ koruyor.

Türkiye’de sermaye piyasasının büyük bölümü, Atlantik kökenli sermayedarların elinde.

Türkiye’de bankaların ve sigorta şirketlerinin büyük bölümü, Atlantik kökenli şirketlerin hakimiyetinde.

Türkiye’nin sermayedarlarının ortaklarının çok büyük bölümü, ABD veya AB kaynaklı ulusötesi şirketler.

Tüm bu etmenler dikkate alındığında, Türkiye’nin 70 yılı aşkın süredir bağımlı olduğu Atlantik sisteminden kopuşunun zaman alacağı açıktır. Bu büyük geminin rota değiştirmesindeki gecikmeyi anlayışla karşılamak, ancak rota değişikliği için ısrarla mücadele etmek gereklidir.